

M A G N I F I K A T

(Prevedeno s njemačkog)

Kršćanskom srcu uvijek je godilo i ono je uvijek osjećalo poseban užitak, kad se skupnom molitvom ili zajedničkom pjesmom obraćalo Gospodinu Bogu. To je činjenica, koju smo i sami svaki put doživjeli, kada smo krenuli na kakvo hodočašće, na kojemu smo svoju molitvu stapali s molitvama tolikih vjernika a svoju pjesmu s pjesmama drugih. Svratimo svoju pozornost na uzvišenu pjesmu koju je ispjevala sama Bl. Dj. Marija.

Kako je nastala ta pjesma i što je ona u sebi? Magnifikat je kruna biblijske ženske poezije, velepjesma Kraljice neba i zemlje. Magnifikat je prva pjesma evanđelja, jutarnji pozdrav Suncu na pomolu N. Zavjeta. Magnifikat je ujedno zadnja pjesma jedne žene u Sv. Pismu, večernji pozdrav suboti St. Zavjeta na zapadu i završni akord Sionske harfe. Ukratko, to je večernja pjesma St. Zavjeta i jutarnja pjesma Evanđelja.

Prvi je put ta pjesma ispjevana na jednom hodočašću. Nazaretska Djevica krene žurno u gore k rodici Elizabeti, da joj bude od pomoći kao starijoj. Od Nazareta ravno prema Judejskim gorama bio je put dugačak od prilike 30 km. Ali to je za Bl. Dj. Mariju bio ujedno veliki uspon prema duhovnim visinama. Majka Božja s jedne strane slušala je lagani plač prirode, koja jeca prema otkupljenju i prevodila je u duhu svoga oca Davida jezik stvorova u jezik psalama. Ona je s druge strane slušala i hvalospjeve prirode, koja je pozdravljala sakrivenog Boga u njezinom krilu: »Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje«! Pred očima svete Hodočasnice stercio se divan prizor, album najsvježijih prizora biblijske prošlosti. Tabor je kazivao: »Vidio sam Deborin dan«, a zidovi Betulije pričali: Mi smo čuli slavu u Juditin dan«. Kad se žurila mimo Jakovljevi zdenac, pred očima joj je iskrsla slika Jakovljevih žena Rahele i Lije. Kod Sihema Rahela je pokopala svoje idole a u Šilo Ana iz Rame ispjevala je svoju pjesmu zahvalnicu, predmarijanski Magnifikat. Desno od karavanske ceste moglo se vidjeti i Gibeonsko stratište, na čijim je vrhuncima uz lešine svojih sedmorice pobijenih pokojnika neustrašivo čuvala stražu odvažna Resfa. Lijevo od ceste vidjela se Rama u kojoj se rodilo Anino dijete — prorok i dušobrižnik cijeloga Izraelskog naroda Samuel. Pogled joj je skoro pao na sveti grad Jeruzalem s njegovim palmama, koje kao da su dovi-

kivale: »Jeruzaleme, neka mi uz nepce prione moj jezik, ako te ne postavim za vrhunac svoje radosti (ps. 136, 6).

Marija je na koncu svoga hodočašća. I kad je ušla u kuću Elizabetinu i pod utiskom prvog pozdrava zapjevala svoj hvalospjev, sasvim je prirodno da je njezin himan odjek 30-satne molitve s tolikim prizvucima na biblijsku povijest i na literaturu svoga naroda. Bl. Djevica s mnogo većim pravom nego li sirska pjevač Efrem zaslužuje naziv »harfe Duha Svetoga«. U pjesmi Magnifikat kao u trajnom ogledalu odražuje se Marijin duševni život, on je otsjev krasota božanske Majke.

I

Veliča duša moja Gospodina — I raduje se duh moj u Bogu
Spasitelju mojemu (Lk 1, 46-47).

Samo ova prva dva retka sadrže u sebi tri važna motiva: Marijin motiv, motiv cijelog čovječanstva i Božji motiv. Na ulasku u kuću svete rodice Marija je čula pozdravne riječi: »Blagoslovljena Ti među ženama!« U ovim riječima Djevica Marija gleda kako je po prvi put izvana potvrđena tajna utjelovljenja, koju je ona čuvala u dubinama svoje duše. U svijetlu neba još nerođeno dijete Ivan klikće još prije nego li je ugledao svjetlo dana. Dakle za Mariju čas Naviještenja nije bio neki fata-morgana ili sotonaska utvara. Emanuel je zaista našao stan među ljudima, već pruža znakove života, već dijeli milosti. Sasvim je shvatljivo kako njezina duša poput harfe na početku bogoslužja žubori hvalospjev »Veliča duša moja Gospodina...«

Već na početku vidimo i motiv čovječanstva. Bl. Dj. Marija gleda u prvom djeljenju milosti svoga božanskog Djeteta prve klasove bogate žetve budućnosti. Otvorenim očima gleda, kako je zarudila zora novog doba u znaku otkupljenja na brdima Judinim, osluškuje radosni aleluja otkupljenog čovječanstva. I kako su u danima otaca sveti časovi povijesti spasenja bili odjeveni u ruho pjesama, tako je ostao ovjekovječen u svetoj pjesmi i onaj veliki čas, u koji je ljudskom oku iz najbliže blizine bilo dano gledati sliku otkupljenog svijeta. Na taj način Magnifikat, prva pjesma Evanđelja, postaje jutarnjom pjesmom otkupljenog čovječanstva. Kao što je Marijin život, tako je i Marijina pjesma shvatljiva tek u povezanosti sa čitavom istinom otkupljenja. Eva je naučila čovječanstvo tužaljku zmi-jina prokletstva, a Marija uči radosnu pjesmu o blagoslovu pobjednika nad sotonom.

»Blagoslovljena ti među ženama!«, tako je doviknulo Mariji rodica Elizabeta u svetom zanosu. Marija prihvaća tu pohvalu, ali joj odmah stavlja nov natpis i pravu adresu: »Veliča duša moja Gospodina!« Pohvalu ljudi službenica Gospođnja ne skuptlja u svoju žitnicu. Ona sve revno nosi u svetište za oltar Gospodnji. Gospod Bog stoji u središtu njezinu života. Prvi Salve Regina Sv. Pisma, prva Marijina pohvala iz usta anđelovih i jedne žene nisu na kraju ništa drugo nego slavljenje Boga i bogoslužje. I opet jedan dokaz da štovanje Majke Božje ne umanjuje štovanje Boga. Marijino štovanje ne znači udaljivanje od temelja kamena kršćanstva koji je položen u Isusu Kristu. Tko hvali remek djelo iskazuje čast i samom umjetniku.

Druga je značajka Marijina hvalospjeva duboka poniznost. Pjesnikinja Božje milosti pjeva: »Jer je pogledao na poniznost službenice svoje«. Kraljsku milost svoga života, izbor za Majku Emanuela i cijeli bogati ukras daljnih milosti od svoje kolijevke do svoga pokopa, posebno od kolijevke do pokopa svojega Sina, u očima ponizne službenice nije drugo nego »gledanje« Božje s visine, milosni pogled njegova oka, milostinja iz Božje ruke. Pa i kako bi inače mogao pasti izbor za najviše dostojanstvo na nepoznatu Djevicu u zabitnom kutu Galileje, da Božje oko nije potražilo upravo ono što je neznatno i maleno? Božja naklonost, koja se pokazala u izboru njezina oca Davida za pastira cijeloga Izraelskog naroda, u još punijem sjaju izbila je na vidjelo. Uz kralja po Božjoj milosti stoji Marija »milosti puna«. Bl. Dj. od Nazareta dalje u svojem životu nastojala je biti slična slici svoga Sina, koji je uzeo oblik sluge. To je temeljna crta njezina značaja, glavni zvuk njezine pjesme.

»Učinio mi je velike stvari Svesilni« — pjeva dalje Majka Božja. Poniznost u duhu evanđelja nas uči da ne treba veliko nazvati malenim, niti bijelo crnim, niti poricati činjenice. Poniznost je priznanje stvarne veličine i dobrote, ali to ne smije biti u duhu gordog asirskog kralja: »Snagom sam mišice svoje ja to učinio i svojom mudrošću se dovinuo. Ruka je moja uhvatila kao gnijezdo bogatstvo naroda. I nitko nije maknuo krilima ni kljuna otvorio ili se usudio cvrknuti«. (Is. 10, 13—14), kako veli Izaija prorok. Harsicistica Magnifikata radi bogatih darova nije zaboravila Darovatelja. Ona Gospodinu pred svim svijetom iskazuje čast, on je pralik sve veličine, praiizvor sve dobrote. Iako je najveća i najbogatija, Marija sve blago svojih milosti smatra milostinjom

Božjom. Nota poniznosti čuva dalje svoj zvuk, ne će zamuknuti unatoč svega divnog što će o njoj pjevati ljudi.

Marijinu proročkom oku otvorio se daleki pogled prema svetim bregovima otkupljenog svijeta. Uz pjesmu »Blagoslovljen koji dolazi« idućih pokoljenja ona kao da čuje i riječi »Blagoslovljena ti među ženama!« U proročkom zanosu kliče: »Odsad će me zvati Blaženom svi naraštaji«. Ovu proročku riječ Evandjelja opravdala je povijest Marijina štovanja. Elizabetin pozdrav prodro je u sve narode i svi naraštaji slave »Blagoslovljenu među ženama«. Pa tko bi bio kadar iznijeti u kako su bogatim oblicima učiteljstvo Crkve i znanost vjere, religiozna pobožnost i misaona mistika, literatura i umjetnost u pojedinim odsjecima povijesti potvrdili ovu jedinu Marijinu proročku riječ! Ako je kršćanska umjetnost prema riječima Overbecka harfa, onda je Mađona bila omiljeni psalam na toj harfi. Pjevač Helijanda morao je pozdraviti i Helijandovu (Spasiteljevu) Majku kao »ures žena«. Minnesängeri u »zlatnoj kovačnici spremili su zlatni vijenac pjesama u latinskom, francuskom i njemačkom jeziku. Calderon »cvijetu s Karmela« posvetio je čitave pozorišne komade. Kiparska umjetnost u Marijinim kipovima kao da sili kamen neka pjeva Magnifikat! Slikarska umjetnost nimalo ne zaostaje za kiparskom od Marijinih slika u Katakombama pa do velikog Rafaela i sve do danas neprestano u najljepšim bojama, crtajući lik »sjajne one kojoj ravnice nema« po riječima Göteovim. »Gledam te u tisuću slika nježno izraženu, no nijedna te od njih nije kadra ocrtati, kako te je moja duša ugledala« — pjeva mladi romantik Novalis. I kad bismo htjeli odalečiti Gospine slike, morali bismo opljačkati muzeje i zbirke. To je velika slikarska škola sv. Luke, marijanskog evandeliste.

II

Drugi dio Magnifikata vodi nas od osobnog Marijina života prema sveopćim zakonima moralnoga svjetskog uređaja, od povijesti Marijina života do svjetske povijesti. Božja svemoć s nadmoćnim svojim vodstvom dijeli subdinu svjetske povijesti:

»Djeluje snažno mišicom svojom,
razasipa ohole u mislima srca njihova.

Skida s prijestolja silne vladare
A visoko diže ponizne.
Gladne napunja dobara
A bogataše otpušta prazne«. (Lk. 1, 51-53).

Rođen na granici dvaju svjetova, kao posljednja pjesma St. Zavjeta, i prva pjesma evanđeoske ere na pomolu Magnifikat navješta vječni zakon, koji nadmoćno stoji nad svom promjenom vremena. Svjetska je povijest Božje djelo. »Djeluje snažno mišicom svojom« tj. djeluje božanskom svojom svećnošću, jer mišica, ruka, pesnica ili prst u biblijskom slikovitom jeziku znače Božju svećnošću. Uspon i rušenje gordih duhova, dolazak i odlazak vladarskih kuća, plima i oseka u posjedovanju dobara, svo svjetsko zbivanje nije nekakva igra slučaja, nego zamršeno klupko ili labirint ljudskih nacrti i djela. Svjetsko je zbivanje Božjim zakonima udešen uređaj, silno Božje djelo. »Djeluje snažno mišicom svojom«. Ljudi ne mogu ravnati i upravljati po svojoj volji, kao da se svjetska povijest odvija neovisno o Božjoj ruci vlastitim kolosjekom, kako to uči materijalizam, ili kao da se Bog u smislu deizma ne brine za svjetsko zbivanje: »Djeluje snažno mišicom svojom«. Ljudi misle da su svojom mišicom silni zidari svjetske povijesti, ali su oni ustvari građevno kamenje u ruci Božjoj. Misle da su čekići ali su u stvari nakovanj. Božjoj vladarskoj volji podložni su kako veliki umovi i mogućnici tako i bogataši zemlje.

Ovako religiozno promatranje Magnifikata rješava teške zvukove svjetskoga zbivanja i harmonije. Ono nad ruševine raznih naroda i pojedinačnog života prizivlje Boga i sveto ime njegovo. Sve što se na svijetu zbiva nije igra neke velike nepoznanice i igranje ljudske volje već je to izravno vodstvo Božje: »Djeluje snažno mišicom svojom«. Magnifikat jasno pobija koliko materijalizam toliko pesimizam, on je vesela vijest o Božjoj providnosti.

Magnifikat ima u vidu posebno tri velevlasti... to su gordi duhovi, mogućnici na prijestolju i bogataši. Izgledaju u sebi veliki, ali u omjeru prema Kralju Nebeskom oni su puka nemoć. On razasipa ohole duhove, političku vlast diže s prijestolja, novčanu moć čini bezvrijednom. Gordom duhu Luciferu, ranije vladaru u carstvu duhova i njegovoj sjeni kralju Babilonskom pjeva Izaija: »Kako pade s neba, sjajna zvijezdo danice! Mislio si u sebi: Penjem se na nebo, više zvijezda dižem svoje prijestolje... Ali si oboren u podzemni svijet, u najdonji jaz« (Iz. 14, 12—15). Uspon na nebo svršava s padom u pakao. Gospodin razasipa ohole u njihovim zamislima, kao što s tla diže pljevu vihor. Za mogućnike na prijestolju mogla je Bl. Djevica naći primjere u biblijskoj povijesti. Samuelove knjige Sv. Pisma pišu dramatskim načinom sudbinu kralja Saula koji se uporno protivio Božjim nacrtima i napokon Božjom presu-

dom izgubio kraljevstvo i krunu, dok je mali pastir David pomazan i okrunjen za pastira nad cijelim narodom. Tako bismo Samuelovim knjigama, ali i modernijim piscima sveopće svjetske povijesti mogli staviti natpis: *Skida s prijestolja silne vladare a visoko diže ponizne.* Istina u kraćoj drami Saula i Davida obistinjuje se i u velikoj svjetsko-povijesnoj drami naroda »Babilon i Jeruzalem«. Babilon, slika svjetske moći, silazi s prijestolja da kao ropkinja okreće mlinski kamen, dok se Jeruzalem, nekoć skućena rezidencija Svevišnjeg, diže, oblači sjajne haljine, trese prah sa sebe i penje se na prijestolje (Iza-ija). Dokaz, da tiha Nazaretska djevica umije duvati u trublje Božjega suda i naviještati prava Božjeg veličanstva i vječne zakone moralnoga svjetskog uređaja! To su metalno tvrđi zvukovi u tonu najozbiljnijih zvukova proroka. Uostalom najriječitiji primjer u potvrdu Magnifikata stoji sama Majka Božja: ponosne i bogate žene Tira i Damaska zaboravljene su i umriješe praznih ruku, dok je skromna i ponizna službenica Gospodnja postavljena na visine i obogaćena blagom milosti.

No to nije konac velebne Kraljice neba i zemlje. Zvukovi trublje o razasutim glavama i oborenim prijestoljima pretvaraju se u hvalospjev Božjoj vjernosti. Za poraznim zvukovima sada dolazi potresna pjesma mira i samilosne vjernosti: gromovi, oluje s raznobojnom dugom. I ovu misao mogla je nadahnuta Pjesnikinja naći u knjigama svoga naroda. Glas Gospodnji koji lomi cedre na Libanonu pretvara se u utješnu riječ blagoslova i mira (ps. 28). I kad bismo Marijinoj pjesmi htjeli staviti pratnju, onda — veli jedan pisac — prvoj strofi »Veliča duša moja Gospoda« najbolje bi odgovarala harfa, drugoj kitici »Skida s prijestolja silne vladare« trublja, a trećoj, tj. pjesmi vjernosti pastirska flauta.

Zauze se za Izraela slugu svojega
sjećajući se milosrđa svojega,

Kao što je obećao ocima našim
Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka

Praocu Izraelskog naroda vječni je Bog u više navrata ponavljao obećanje da će u jednom od njegovih potomaka biti blagoslovljeni svi narodi. To je obećanje Bog potvrdio i Abrahamovu sinu i stavljeno mu je u baštinu. Sada je došao taj čas. Blagoslov naroda Marija i Elizabeta osjetiše u prvom dijeljenju milosti još nerođenom djetetu stare Elizabete Ivanu. Bog je dakle održao riječ. Ljudi su, istina, pokušavali da svo-

jom nevjernošću pomrse Božju kružnicu, i da mjesto blagoslova naroda promiču prokletstvo. No Vječni se usprkos svega »sjeća milosrđa svojega«, nadmoćnom sigurnošću vodi Abrahamov narod iz carstva sjene smrti u svijetlo kraljevstvo izvršenja, »kao što je obećao ocima našim«. Još ranije, kad je narod Izraelski poslije tolikih zgoda i nezgoda razapeo svoje šatore u obećanoj zemlji, napisao je Bogom prosvijetljeni prorok knjigu o Božjoj vjernosti, knjigu Jozuinu s temom (21, 43): »Niti jedna riječ, koju je Gospodin obećao izvršiti, nije ostala neispunjena. Sve se ispunilo«. I psalmist je često navijao svoju harfu, kako bi opjevao Božju vjernost: »Visoko do neba seže milosrđe njegovo i sve do oblaka njegova vjernost« (Ps. 56, 11; 107, 5). Pred Marijinim očima kao što i pred Elizabetinim očima odvija se prostrana slika prošlosti o Božjoj vjernosti, ali i za budućnost ta ista vjernost stoji čvrsta kao što su čvrste Judejske planine. Pa ako Spasitelj i daje sinagogi otpusno pismo i odabire Crkvu za novi i vječni zavjet, nije to izraz nevjernosti prema sinagogi već izraz vjernosti svojoj riječi, jer je ovaj preokret uzet u obzir već u prvom Božjem nacrtu. Istu misao potvrdit će u istoj kući Zaharija Elizabetin muž u svome hvalospjevu, koji nazivlju Magnifikatom muževa: »Gospod je pohodio narod svoj, kao što je obećao svetim prorocima svojim iz davnine« (Lk. 1. 68—69). Ovdje bismo mogli uklopiti ranije retke: »I milosrđe je njegovo do koljena do koljena onima koji ga se boje«.

Kao primjer Božjoj vjernosti može poslužiti najbolje opet sama Majka Božja. Evandjelje spominje ime Marijino prvi put u rodoslovlju Isusovu (Mt. 1, 16), i to kao kraljski izdanak luze, na kojoj je imao sazoriti blagoslovljeni plod Pomazanika. Četiri druge žene, koje se osim Majke Božje spominju u rodoslovlju, bile su svojom osobnom nevrijednošću gotovo obešćastile rod Otkupitelja i sa svoje su strane niz Otkupiteljevih pređa vodile u pogibao da izumre. Ali Svemogući, koji posvuda sebi zadržaje završnu riječ, usprkos svemu vodio je niz Pomazanikovih pređa sve do kćerke Davidove u Nazaretu. Slavodobitna pjesma Božanske vjernosti šušti iz grana rodoslovlja i posebno je Majka Emanuelova među drugim ženama rodoslovlja, poput ljiljana među trnjem, živi hvalospjev Božjoj vjernosti.

Pjesma Magnifikat ispjevana je u Aim Karimu tri sata zapadno od Jeruzalema ispred Elizabetine kuće. S brda Judejskih ova velepjesma Božjoj dobroti, svemogućnosti i vjernosti odjeknula je po svim brdima. Od istoka sunčanog pa do za-

pada marijanski himan moli se s dana na dan u Večernji crkvenog brevira. Dodamo li toj pjesmi Slava Ocu, imamo pjesmu s deset stihova, neku vrst pjesničkog dekaloga, psalna »na harfi s deset struna« (Ps. 32, 2).

Slike ljudske ruke izblijede, značajna slika Kraljice prema Evandelju sja u vječno svježim bojama. Pjesme ljudskih harfi zamiru, ali pjesma Kraljice ostaje kao duhovna baština s neprolaznim vrednotama.

Kard. M. FAULHABER

LATINSKI, STAROSLAVENSKI ILI HRVATSKI?

Ovo je pitanje, gledom na dijeljenje sakramenata i blagoslovina, reskriptom Državnog tajništva Benedikta XV. od 17. IV 1921. No. 19.626 kod nas definitivno i legalno riješeno u prilog hrvatskog jezika. Na osnovu toga izdan je u Zagrebu 1929. Rimski obrednik u novom hrvatskom prijevodu, odobren dekretom SRC od 19. II 1930. Pripadnici narodnih manjina u Jugoslaviji mogu tražiti da im se sakramenti i blagoslovine dijele na latinskom jeziku, ali inače svi se svećenici u svim biskupijama SFRJ mogu, u smislu rečenoga reskripta, služiti hrvatskim obrednikom. Time su, za cijelo područje gdje se govori hrvatski, okrunjena regionalna nastojanja kroz mnogo stoljeća da se sakramentalno bogoslužje vrši na živom narodnom jeziku. To nastojanje logično proizlazi iz I poslanice sv. Pavla Korinćanima 14, 2-25, iz nastupa sv. braće Konstantina — Cirila i Metodija i njihove borbe protiv »hereze trojezičnika« i iz stvarnih pastoralnih potreba Kristovih vjernika. Nekim, i najvršnjim, liturgičarima našega doba (H. Schmidtu SJ i P. Radó OSB) ostala je ova činjenica potpuno nepoznata. Kako to pokazuje liturgijska konstitucija II Vatikanskog sabora cijeli katolički svijet dobio je danas dijelak onoga što mi u cijelosti imamo već stoljećima. Ne postavlja se, dakle, kod nas pitanje kojim jezikom treba dijeliti sv. sakramente i blagoslovine. Riječ je o sv. misi.

Postavimo li pitanje kojim jezikom valja kod nas služiti sv. misu u ekstremno-ekskluzivnom smislu, tada naš jasan i siguran odgovor glasi: niti samo latinski, niti samo staroslavenski, niti samo hrvatski. Kod nas imademo na području rimskog obreda biskupije u kojima se sv. misa služi latinskim